

Két történet a felszabadítókról

Budapest tele drótkadállyal, romhalmazzal, elsőlétve. De így is megőrizte szépségét.

A várost a fasiszták valóságos katonai erődítménnyé tették. Nem volt szovjet katoná, tábornokól az egyszerű harcosokig, akik ne gondoltak volna megindulással és együttérzéssel Budapest tragikus sorsára, arra a sok szenvedésre, amelyet a fasiszták mértek a főváros lakosságára. Az ultimátum, amelyet a szovjet csapatok parancsnoksága az ellenséghez intézett, annak az óhajnak a jegyében született, hogy megóvják Budapestet, történelmi és kulturális értékeit, a gyárakat és üzemeket, a nagyszerű épületeket. Az ultimátum egyben visszatükrözte a főváros békés dolgozóinak vágyát is: megszabadulni a szenvedésektől.

De a felhívást a fasiszták elutasították, sőt a hadviselés törvényeinek megszegésével, állati módon meggyilkolták a szovjet parlamentereket.

Az utcai harcok kikerülhetetlenül óriási rombolásokhoz vezetnek. Ha nem a Szovjet Hadsereg, hanem más hadsereg ostromolja Budapestet, a magyar fővárosban minden rommá dőlt volna. De a szovjet katonák tudták, hogy felszabadítókként jönnek, mint a magyar nép barátai. És nem lehettek oly elkéserekedtek a budapesti harcok, hogy ne tartották volna szem előtt: a várost kímélniök kell és meg kell menteniök az óvóhelyre menekülteket.

A ZENETANÁR ZONGORÁI

Pest egyik épületét a nyilasok elbarikádozták. A házban zeneiskola volt. A fedezékként használt épület akadályozta meg a szovjet gyalogság előrehaladását. Más választás nem volt: minden áron meg kellett törni az ellenség ellenállását.

A szovjet egységet vezető tiszt felszólította az épületet megszállva tartó nyilasokat: adják meg magukat. A részeg fasiszták lövöldözéssel válaszoltak. A szovjet katonák felkészültek a támadásra.

Ekkor idősebb férfi jelentkezett a tisztnél és tolmács útján közölte, hogy a házban, a zeneiskola termében sok értékes zongora van és ezeket feltétlenül meg kell óvni. Az öreg az iskola egyik tanára volt.

A szovjet tiszt elhatározta: még egyszer megkísérli, hátha megadásra bírhatja a nyilasokat — most már a zenetanár közreműködésével. Az vállalkozott rá, hogy parlamenterként felkeresi a nyilasokat és beszél velük. Fehér zászlót adtak kezébe és útjára bocsátották. Az idősebb embert a nyilasok nem engedték be a kapun. Állati habotázással fogadták, majd sortűzet zúdították rá. A zenetanár ijedten engedte le kezéből a fehér zászlót, hirtelen nyakához kapott és botorkáló léptekkel tántorgott vissza a szovjet állásig. Egy golyó elég súlyosan megsebesítette a nyakát, de a szovjet egészségügyi katonák azonnal kezelés alá vették, megakadályozták, hogy nagyobb vérvesztéssel szenvedjen. Amikor bekötözték, így szólt a szovjet tiszthez:

— Robbantátok fel a házat, hadd pusztuljanak a bitangok!

De a tiszt nem felejtette el a zongorákat: most már meg akarta menteni azokat. Megmagyarázta katonáinak, mi a helyzet és javasolta: kíséreljék meg rohammal bevenni az épületet. A katonák vállalták, hogy a háztömböt annak megkerülésével, életük kockázatával foglalják el, nehogy képtelenek legyenek.

Mikor a nyilasokat kiverték, a zenetanár öröme

hártalan volt. Az iskola termében odaült a megmentett zongorák egykéhez és játszani kezdte Beethoven Appassionata-szonátáját.

A halhatatlan mű nemes hangjai mellett egygyváltak a szovjet katonák és a pincéből, meg az utca más házaiból előkerült magyarok testvéri érzései. Az utcán még szállt a löporfüst és a por...

BERGYAJEV SZAKASZVEZETŐ

Budapest egyik központi kerületében történt. Egy ház pincéjében közel 100 ember zsúfolódott össze, főleg nők és gyermekek.

Bergyajev és egyik katonája, Szemerev, az SS-csapatok váratlan ellenámadása következtében a ház első emeletének folyosóján rekedt. Szakaszuk nem akarta elhagyni őket. A fasiszták tülerőben voltak és a házat védő szovjet katonákat fokozatosan az épület végébe szorították vissza. Másik kapu nem volt. Bergyajev szakasza ott találta magát a hátsólépcsőnél, ahonnan csak a pincébe vezető lejárta.

Bergyajev előre ment a pincébe, de amikor meglátta az óvóhely lakóit, nyomban úgy határozott: a pincét nem használják fel fedezékül. Parancsot adott, hogy a pince ajtaját torlaszolja el és a hátsólépcső bejáratát folytassák tovább a harcot, az utolsó töltenyig.

Bergyajev katonái bátran kitértettek, nem hátráltak le a pincébe. Amikor kilőtték utolsó golyójukat, kézi gránátot ragadtak és „A hazáért, Sztálinért!” kiáltással rohammal törtek az ellenségre. A tülerő legyőzte őket, Bergyajev és szakaszának emberei elesiek. Feláldozták életüket és ezzel megmentették a pusztulástól a pincében meghúzódó lakásokat.

Negyedóróval később Bergyajev ezredének nagyobb egységei eljutottak a házhoz. Most már a szovjet katonák kerültek túlsúlyba. Levertek az SS-katonák ellenállását és megbosszulták a hős Bergyajev és embereinek elesését.